

NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİ VE ÇALIŞANLARINDA HİPERTENSİYON FARKINDALIĞI

HYPERTENSION AWARENESS IN NAMIK KEMAL UNIVERSITY FACULTY OF MEDICINE STUDENTS AND EMPLOYEES

Enes YAVUZ¹, Merve GIRİCİ¹, Furkan ÖZDEN¹, Şeyma BARAN¹, Hüsna DURAN¹, Efehan YILMAZ¹, Diyaş SERİN¹, Gülsüm ÖZKAN²

¹Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi /Tekirdağ/Türkiye

²Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Nefroloji Bilim Dalı/Tekirdağ/Türkiye

Öz

Amaç: Hipertansiyon (HT) tüm dünyada ve Türkiye'de yaygın görülen bir hastalıktır. Türkiye'de HT prevalansı % 31.8'dir. HT aynı zamanda önemli hayati organları etkileyen, önemli morbidite ve mortaliteye yol açan, maliyeti yüksek bir hastalıktır. HT'un belki de en önemli özelliği semptomlarının siliik olması nedeniyle farkındalığının düşük olmasıdır. Türk Hipertansiyon ve Böbrek Hastalıkları derneği tarafından yapılan HT prevalans çalışmasında, Türkiye'de HT farkındalığı %40 olarak saptanırken, Hipertansif bireylerin % 31'inin antihipertansif tedavi aldığı ve % 8'inin kan basıncının (KB) kontrol altında olduğu saptanmıştır. Biz çalışmamızda Tıp fakültesi öğrencileri ve çalışanları arasındaki HT farkındalığını değerlendirmeyi amaçladık.

Materyal ve Metot: Tıp Fakültesi öğrenci ve çalışanlarının HT konusunda ne kadar bilgisi olduğunu değerlendirmek amaçlı sorular çalışan ve öğrencilere soruldu. Sorularımız kısaca; Ailede HT var mı, KB ölçümü hiç yaptırdınız mı, KB ölçümü yaptırdıysa nerede yaptırdı, evde KB ölçüm cihazı var mı, KB ölçüm cihazının markasını biliyor mu, hangi durumda KB ölçümü yapılmalı, HT sıklığı konusunda bilginiz var mı, HT'un etkilerini biliyor musunuz, HT var ise antihipertansif alıyorsunuz, antihipertansifinizi ne zaman alıyorsunuz şeklinde idi. Anket formları tamamlandıktan sonra verilerin analizi yapıldı.

Bulgular: Toplam 456 kişiye anket sorularına cevap verdi. Ankete katılanların yaş ortalaması 21.49±4.10 (% 39.5 kadın) iken, % 85.5'i üniversite öğrencisi idi. % 45 ailede HT öyküsü var iken, % 67.5'i KB ölçümü yaptırmış, % 47.4'ünün evde KB ölçüm cihazı mevcut, % 11.8 KB ölçümünün herhangi bir semptom olmaksızın rutin olarak yapılmasını belirtirken, % 27'si HT sıklığı hakkında bilgiye sahip, % 45.8'i HT etkileri konusunda bilgiye sahip iken yüksek KB olan 54 kişinin hepsi antihipertansif tedavi almaktaydı. Logistik regresyon analizinde ailede HT olanlar, evde KB ölçüm cihazı olanlar, HT sıklığı konusunda bilgisi olanlar ve HT'un etkilerini bilenlerin KB ölçümü yaptırmayı etkileyen parametreler olarak saptandı.

Sonuç: Çalışmamızda ilk kez NKU tıp fakültesi öğrenci ve çalışanlarında HT farkındalığını değerlendirdik. HT sıklığı ve etkileri konusunda bilginizin çok düşük olduğunu saptadık. Eğitim toplantıları ile farkındalığın artırılması gerektiğini düşünmekteyiz. Direnci ve diyabeti dolaylı yollardan etkileyebileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, farkındalık, tıp öğrencisi farkındalık, sağlık çalışanı farkındalık

Abstract

Aim: Hypertension (HT) is a common disease worldwide and in Turkey. The prevalence of HT in Turkey is 31.8%. HT is also a costly disease that affects important vital organs, leading to significant morbidity and mortality. The most important feature of HT is its low awareness because of its symptoms are faint. In the HT prevalence study conducted by the Turkish Hypertension and Kidney Disease Association, HT awareness was determined as 40%, 31% of the hypertensive individuals used antihypertensive medications and 8% of them were under control of blood pressure (BP). In our study, we aimed to evaluate HT awareness among medical faculty students and employees

Material and Methods: A number of questions were asked to the employees and students in order to evaluate the knowledge of HT. Our question briefly; Is there HT in the family, have you ever done the BP measurement, where did you get the BP measurement, Do you have a BP measurement device at home, do you know the brand name of the BP measuring device? in which case the BP measurement should be made, do you know about the HT frequency, Do you know the effects of HT, If you have HT and you are taking antihypertensive medications. After the questionnaire forms were completed, the data were analyzed.

Results: A total of 456 people responded to the survey questions. The average age of the participants was 21.49 ± 4.10 (39.5% female) while 85.5% were university students. 45% in family with HT, 67.5% had a BP measurement, 42.8% had BP measurements in the hospital, 47.4% had the BP measuring device at home, 11.8% indicated that the measurement was performed routinely without any symptoms, 27% have knowledge about HT frequency, 45.8% had knowledge of HT effects, while 54 of those with high BP were receiving antihypertensive treatment. In the logistic regression analysis, those who had HT in the family, had a home BP measuring device, had information about the HT frequency, and knew the effects of HT were determined as parameters affecting the BP measurement.

Conclusion: For the first time in our work, we evaluated HT awareness in NKU Medical faculty students and employees. We have found that our knowledge of HT frequency and effectiveness is very low. We think that awareness should be increased with training meetings.

Key Words: Hypertension, awareness, awareness of medical students, awareness of health professionals

Corresponding Author / Sorumlu Yazar:

Doç. Dr. Gülsüm ÖZKAN
Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nefroloji Bilim Dalı,
Tekirdağ, Türkiye
E-posta: gulsumozkan78@hotmail.com,
Tel: 902822505502

Article History / Makale Geçmişi:

Date Received / Geliş Tarihi: 17.11.2017
Date Accepted / Kabul Tarihi: 11.12.2017

Namık Kemal Tıp Dergisi 2017; 5(3): 118-121

GİRİŞ

Hipertansiyon (HT), dünyada önlenebilir ölüm nedenleri içerisinde bir numaralı risk faktörüdür. 2000 yılı itibariyle dünyada erişkin nüfusun % 26.4'ünün HT'u olduğu ve bu oranın 2025 yılında % 29.2'ye çıkacağı öngörülmüştür. Bir diğer deyişle, halen 972 milyon insanın HT'u vardır ve 25 yıl sonra bu rakam 1.5 milyarı aşacaktır. Dolayısıyla HT günümüzde ve gelecekte önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam edecektir. Prevelansı ülkeden ülkeye değişmekle birlikte, genel populasyonda yaklaşık % 30-45 oranında gözlenmekte ve bu oran yaşla birlikte artmaktadır¹. Türkiye'de ise HT prevelansı dünya literatürü ile uyumlu olup yaklaşık % 30 civarındadır².

Hipertansiyon yaygın bir hastalık olmasına rağmen farkındalığı düşük bir hastalıktır. Türk Hipertansiyon ve Böbrek Hastalıkları Derneğinin yapmış olduğu çalışmalarda hipertansif bireyler arasında HT farkındalığı 2003 yılında % 40.7 iken 2012 yılında bu oran %54.7 olarak saptanmıştır^{2,3}.

Ülkemizde ve dünyada HT prevelansı ve farkındalığını değerlendirir çok sayıda çalışma var iken sağlık çalışanları ve tıp fakültesi öğrencileri arasında HT farkındalığını değerlendiren yeterli çalışma bulunmamaktadır. Biz bu nedenle çalışmamızda Namık Kemal üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi ve hastane çalışanlarında HT farkındalığını değerlendirmeyi amaçladık.

GEREÇ ve YÖNTEM

Yerel etik komite tarafından etik kurul onayı verildikten sonra çalışmaya başladık. Namık Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenci veya çalışan olan, Tablo 1'de görülen anket sorularını cevaplamayı kabul eden 456 kişi

dahil edilirken, soruları cevaplamak istemeyenleri çalışma dışı bıraktık.

İstatistiksel Analiz

Çalışmanın istatistiksel analizi SPSS 22.0 (IBM Statistical Package for the Social Sciences software version 22) hazır paket programı kullanılarak yapıldı. Sürekli değişkenler ortalama \pm standart deviasyon olarak, kategorik değişkenler ise yüzde olarak ifade edildi. Sürekli değişkenlerin gruplar arası karşılaştırılmasında ise normalite şartları sağlandığında T test, normal dağılım olmadığında ise Mann-Whitney U testi kullanıldı. Demografik veriler için ki kare testi, korelasyon analizinde ise pearson korelasyon analizi kullanıldı.

BULGULAR

Toplam 456 kişiye anket sorularına cevap verdi. Ankete katılanların yaş ortalaması 21.49 ± 4.10 (% 39.5 kadın) iken, % 85.5'i üniversite öğrencisi idi. Ankete katılanların % 67.5'i KB ölçümü yaptırdığını, KB ölçümü yaptıranların % 42.8'i ölçümü hastanede yaptırdığını dile getirdi. Katılımcıların sadece % 11.8'i KB ölçümünün herhangi bir semptom olmaksızın rutin olarak yapılmasını belirtirdi. Ülkemizde HT sıklığı konusunda % 27 katılımcının bilgisi var iken, HT'un organ etkileri konusunda ise % 45.8 kişinin bilgisi vardı. Katılımcıların % 45'inde ailede HT öyküsü var iken, % 47.4'ünün evde KB ölçüm cihazı mevcut idi (Tablo 1). Logistik regresyon analizinde ailede HT öyküsü ($\beta=0.106$, $p<0.001$), evde KB ölçüm cihazı olmak ($\beta=0.374$, $p<0.001$), HT sıklığı konusunda bilgisi olmak ($\beta=0.111$, $p<0.05$) ve HT'un etkilerini bilmek ($\beta=0.112$, $p<0.05$), KB ölçümü yaptırmayı etkileyen parametreler olarak saptandı.

Tablo 1:Anket soruları ve cevapları

Anket soruları		Yüzde
Medeni Durumu	Bekar Evli	95.4 3.6
Öğrenim durumu	Üniversite Lise İlkokul-ortaokul	96.5 3.1 0.4
Mesleği	Öğrenci Sağlık çalışanı	85.5 14.5
Ailede HT öyküsü olmak	HT öyküsü olan	45.2
KB ölçümü hangi durumlarda yapılmalı?	Bilmiyorum Baş dönmesi Halsizlik Semptom olmadan rutin kontrol Çarpıntı Kötü hissetme Göz karaması	28.3 29.2 12.7 11.8 2.6 10.3 5 0.1
KB ölçümü hiç yaptırmış mı?	Evet	67.5
KB ölçümünü nerede yaptırmış	Ev Hastane Toplum sağlığı merkezi Eczane	17.4 63.9 11.5 7.2
Evde Kan Basıncı ölçüm cihazı varmı	Evet	47.4
Kan Basıncı Ölçüm cihazının markasını biliyor mu?	Evet	27.4
Hipertansiyonun organ etkilenimlerini biliyor mu?	Evet	45.8
Hipertansiyon sıklığı konusunda bilgisi varmı?	Evet	27

TARTIŞMA

Hipertansiyon, ülkemizde ve tüm dünyada yaygın, morbidite, mortalite ve maliyeti yüksek, farkındalığı düşük önemli bir halk sağlığı sorunu oluşturan bir hastalıktır. Türk HT prevalans çalışmasının sonuçlarına göre ülkemizde HT prevalansı % 31.8 olarak saptanırken HT farkında olma % 40.7 ve tedavi alma % 31.1 olarak saptanmıştır³. HT prevalansının bu kadar yüksek ve farkındalığın bu kadar düşük olması nedeniyle yapılan eğitim faaliyetleri, ekmek ve besinlerdeki tuzun azaltılması sonucunda hastalığa ilişkin farkındalığın dokuz yılda %15'lik artış ile %40.7'dan %55'e yükselmesine neden olmuştur. Aynı dönemde hipertansiyon ilaçları

kullanım oranı %31'den %47'e çıkarken, hipertansiyon kontrolü de tüm hastalarda %8'den 29'a, antihipertansif ilaç kullananlarda ise bu oran %20'den %54.1'e yükselmiştir².

HT farkındalığı sadece Türkiye'de değil tüm dünyada hedeflerin çok altındadır. Örneğin Çin'de HT farkındalık oranı % 51.9⁴, orta doğu ülkelerinde % 49⁵, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1999-2002 yılları arasında %29.5 iken 2011-2014 yılları arasında % 15.9'a düşmüştür⁶. Sağlık çalışanları arasındada HT farkındalığının düşük olduğu çeşitli çalışmalarda gösterilmiştir. Bu çalışmalardan birisi Mitwalli ve arkadaşları tarafından yapılmış olup, araştırmacılar HT prevalansını % 28 saptarken, Hipertansiflerin % 60.6'sı kendisi Hipertansif olduğunu belirtmiş, geri kalanı HT'ü olduğunu araştırma sırasında öğrenmiştir⁷. Türk doktor kohort çalışmasında ise % 54.5 doktor son 12 ay içinde doktor kontrolüne gittiğini bildirirken % 31.5'i KB ölçüm sonucundan haberdar idi⁸.

Sonuç olarak HT tüm dünyada ve ülkemizde yaygın görülen, morbidite ve mortalitesi yüksek bir hastalıktır. Çalışma sonuçlarımızda genel toplumda olduğu gibi sağlık çalışanı ve öğrenciler arasında da farkındalığın düşük olduğunu saptadık. Tıp öğrencilerinin eğitim sürecinde HT konusunda daha ayrıntılı eğitim verilmesi, sağlık çalışanları için ise eğitici toplantıların yapılması, genel toplumun farkındalığını arttırmada ve HT'a bağlı morbidite ve mortaliteyi azaltımada etkili olacak.

Kaynaklar

1. Mancia G, Fagard R, Narkiewicz K, Redon J, Zanchetti A, Böhm M, et al. Task Force for the Management of Arterial Hypertension of the European Society of Hypertension and the European Society of Cardiology. 2013 ESH/ESC Practice Guidelines for the

- Management of Arterial Hypertension. *Blood Press.* 2014;23(1):3-16.
2. Sengul S, Akpolat T, Erdem Y, Derici U, Arici M, Sindel S et al. Turkish Society of Hypertension and Renal Diseases. Changes in hypertension prevalence, awareness, treatment, and control rates in Turkey from 2003 to 2012. *J Hypertens.* 2016;34(6):1208-17.
 3. Altun B, Arici M, Nergizoğlu G, Derici U, Karatan O, Turgan C, et al. Turkish Society of Hypertension and Renal Diseases. Prevalence, awareness, treatment and control of hypertension in Turkey (the PatenT study) in 2003. *J Hypertens.* 2005;23(10):1817-23.
 4. Huang G, Xu JB, Zhang TJ, Li Q, Nie XL, Liu Y, et al. Prevalence, awareness, treatment, and control of hypertension among very elderly Chinese: results of a community-based study. *J Am Soc Hypertens.* 2017: S1933-1711(17)30186-9.
 5. Yusufali AM, Khatib R, Islam S, Alhabib KF, Bahonar A, Swidan HM, et al. Prevalence, awareness, treatment and control of hypertension in four Middle East countries. *J Hypertens.* 2017;35(7):1457-64.
 6. Paulose-Ram R, Gu Q, Kit B. Characteristics of U.S. Adults With Hypertension Who Are Unaware of Their Hypertension, 2011-2014. *NCHS Data Brief.* 2017;(278):1-8.
 7. Mitwalli AH, Harthi AA, Mitwalli H, Juwayed AA, Turaif NA, Mitwalli MA. Awareness, attitude, and distribution of high blood pressure among health professionals. *J Saudi Heart Assoc.* 2013;25(1):19-24.
 8. Unal S, Tanriover MD, Ascioğlu S, Demirkazik A, Ertenli I, Eskioglu E, et al. Turkish doctors' cohort: healthy despite low screening. *Postgrad Med.* 2017;129(3):393-8.